ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2024/627

z 18. decembra 2023

týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Grécka na roky 2021 – 2030 a súladu opatrení Grécka s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(Iba grécke znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 ([1]), a najmä na jeho článok 9 ods. 2 a článok 14 ods. 6,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 ([2]), a najmä na jeho článok 7 ods. 2,

keďže:

Odporúčanie týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Grécka na roky 2021 – 2030

(1) Grécko predložilo svoj návrh aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu (ďalej len „NEKP“) 3. novembra 2023.

(2) Keďže Grécko predložilo návrh aktualizovaného národného energetického a klimatického plánu neskoro, Európska komisia mala obmedzený čas na vypracovanie posúdenia, aby prijala toto odporúčanie šesť mesiacov pred termínom predloženia konečných znení aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov, ako sa vyžaduje v článku 9 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

(3) V článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (ďalej len „nariadenie o riadení“) a v prílohe I k nemu sa stanovujú prvky, ktoré sa majú zahrnúť do aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov. V decembri 2022 Komisia prijala usmernenia pre členské štáty k postupu a rozsahu vypracovania návrhu a konečného znenia aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov ([3]). V usmerneniach sa určujú osvedčené postupy a uvádzajú dôsledky nedávneho politického, právneho a geopolitického vývoja politík v oblasti energetiky a klímy.

(4) V súvislosti s plánom REPowerEU ([4]) a v rámci cyklov európskeho semestra 2022 a 2023 kládla Komisia veľký dôraz na reformné a investičné potreby členských štátov týkajúce sa energetiky a klímy s cieľom posilniť energetickú bezpečnosť a cenovú dostupnosť urýchlením zelenej a spravodlivej transformácie. To sa odráža v správach o Grécku za roky 2022 a 2023 ([5]) a v odporúčaniach Rady pre Grécko ([6]). Členské štáty by mali vo svojich konečných zneniach aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov zohľadniť najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny.

([1]) Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.
([3]) Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (Ú. v. EÚ C 495, 29.12.2022, s. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 609 final, SWD(2023) 608 final.
([6]) Odporúčanie na odporúčanie Rady COM(2022) 609; odporúčanie na odporúčanie Rady COM(2023) 608 final.

(5) Odporúčania Komisie v súvislosti s plnením národných cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí ([7]) (ďalej len „ESR“) vychádzajú z pravdepodobnosti, že členské štáty budú dodržiavať ciele do roku 2030 pri zohľadnení pravidiel využívania nástrojov flexibility podľa ESR.

(6) Cieľom odporúčaní Komisie týkajúcich sa zachytávania, využívania a ukladania oxidu uhličitého je mať prehľad o zamýšľanom vývoji týchto technológií na vnútroštátnej úrovni vrátane informácií o ročných objemoch CO_2, ktoré sa plánujú zachytiť do roku 2030, rozdelených podľa zdroja zachyteného CO_2 pochádzajúceho zo zariadení, na ktoré sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES ([8]), alebo z iných zdrojov, ako sú biogénne zdroje alebo priame zachytávanie zo vzduchu, o plánovanej infraštruktúre na prepravu CO_2 a o potenciálnej vnútroštátnej uskladňovacej kapacite CO_2 a o objemoch vtláčania CO_2, ktoré majú byť k dispozícii v roku 2030.

(7) Odporúčania Komisie týkajúce sa výkonnosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 o využívaní pôdy, zmene vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve (ďalej len „nariadenie o LULUCF“) ([9]) sa zameriavajú na dodržiavanie pravidla nulového dlhu zo strany členského štátu za obdobie 2021 – 2025 (obdobie 1) a jeho národného cieľa na obdobie 2026 – 2030 (obdobie 2) s prihliadnutím na pravidlá, ktorými sa upravuje využívanie nástrojov flexibility stanovených v uvedenom nariadení. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj to, že v období 1 sa každé prekročenie emisií podľa nariadenia o LULUCF automaticky prenesie do ESR.

(8) Aby sa adaptáciou na zmenu klímy správne podporilo dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a zmiernenia zmeny klímy, je nevyhnutné identifikovať potenciálne nebezpečenstvá zmeny klímy a analyzovať zraniteľnosti a riziká v oblasti klímy, ktoré môžu ovplyvniť príslušné oblasti, obyvateľstvo alebo odvetvia. V odporúčaniach Komisie týkajúcich sa adaptácie sa posudzuje rozsah, v akom Grécko začlenilo do svojho aktualizovaného NEKP adaptačné ciele, ktoré zohľadňujú riziká v oblasti klímy, ktoré by mohli Grécku brániť v plnení zámerov a cieľov energetickej únie. V meniacich sa klimatických podmienkach si osobitnú pozornosť vyžaduje hospodárenie s vodou vzhľadom na riziká prerušenia dodávok elektrickej energie, keďže výrobu energie ovplyvňujú záplavy, horúčavy a suchá.

(9) Odporúčania Komisie týkajúce sa ambícií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vychádzajú zo vzorca stanoveného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999, ktorý je založený na objektívnych kritériách, a z hlavných politík a opatrení, ktoré chýbajú v NEKP Grécka a ktoré by umožnili včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie národného príspevku Grécka k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 % podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([10]), pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov. Odporúčania Komisie vychádzajú aj z príspevku grécka k osobitným cieľom článkov 15a, 22a, 23, 24 a 25 uvedenej smernice a k príslušným politikám a opatreniam na jej rýchlu transpozíciu a vykonávanie. Odporúčania zohľadňujú význam rozvoja komplexného dlhodobého plánovania využívania energie z obnoviteľných zdrojov, a najmä veternej energie, s cieľom zviditeľniť európsky výrobný priemysel a prevádzkovateľov sietí v súlade s európskym balíkom predpisov v oblasti veternej energie ([11]).

([7]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 111, 26.4.2023, s. 1).

([8]) Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1); zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/839 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/841, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, zjednodušenie pravidiel týkajúcich sa podávania správ a dodržiavania záväzkov a stanovenie cieľov členských štátov na rok 2030, a nariadenie (EÚ) 2018/1999, pokiaľ ide o zlepšenie monitorovania, podávania správ, sledovania pokroku a preskúmania (Ú. v. EÚ L 107, 21.4.2023, s. 1).

([10]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([11]) *Communication on European Wind Power Action Plan* (Oznámenie o európskom akčnom pláne pre veternú energiu), COM(2023) 669 final z 24. októbra 2023 a *Communication on delivering EU offshore renewable energy ambition* (Oznámenie o plnení ambícií EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori), COM(2023) 668 final.

(10) Odporúčania Komisie týkajúce sa národného príspevku k energetickej efektívnosti vychádzajú z článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ([12]) o energetickej efektívnosti a zo vzorca uvedeného v prílohe I k uvedenej smernici a zo súvisiacich politík a opatrení na jej vykonávanie.

(11) V odporúčaniach Komisie sa osobitná pozornosť venuje cieľom, zámerom a príspevkom a súvisiacim politikám a opatreniam na plnenie plánu REPowerEU s cieľom rýchlo ukončiť závislosť od ruských fosílnych palív. Zohľadňujú sa v nich ponaučenia získané na základe realizácie balíka opatrení s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ([13]). Odporúčania odrážajú naliehavú požiadavku zvýšiť odolnosť energetického systému vzhľadom na povinnosti vyplývajúce z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 ([14]) o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 ([15]) o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a v súlade s odporúčaniami Komisie týkajúcimi sa uskladňovania energie ([16]).

(12) V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje potreba urýchlenia integrácie vnútorného trhu s energiami na posilnenie úlohy flexibility a na zlepšenie postavenia a ochrany spotrebiteľov. V odporúčaní Komisie sa zohľadňuje aj význam posudzovania počtu domácností žijúcich v energetickej chudobe v súlade s požiadavkami článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 a odporúčaním Komisie (EÚ) 2023/2407 ([17]).

(13) Odporúčania Komisie odrážajú význam zaistenia dostatočných investícií do výskumu a inovácií v oblasti čistej energie s cieľom podporiť ich vývoj a výrobné kapacity vrátane vhodných politík a opatrení pre energeticky náročné odvetvia a iné podniky, ako aj potrebu zvyšovať úroveň zručností pracovnej sily pre emisne neutrálny priemysel, aby sa upevnilo silné, konkurencieschopné a zelené hospodárstvo v rámci Únie.

(14) Odporúčania Komisie vychádzajú zo záväzkov prijatých podľa Parížskej dohody na postupné znižovanie využívania fosílnych palív, ako aj z významu postupného rušenia dotácií na fosílne palivá.

(15) Odporúčania Komisie týkajúce sa investičných potrieb nadväzujú na jej posúdenie, či sa v návrhu aktualizovaného plánu uvádza všeobecný prehľad investičných potrieb na dosiahnutie zámerov, cieľov a príspevkov v prípade všetkých aspektov energetickej únie, či obsahuje zdroje financovania, pričom sa rozlišujú súkromné a verejné zdroje, či sú v ňom opísané investície v súlade s gréckym plánom obnovy a odolnosti, gréckymi plánmi spravodlivej transformácie územia a odporúčaniami pre krajinu na roky 2022 – 2023 vydanými v rámci európskeho semestra a či zahŕňa rozsiahle makroekonomické posúdenie plánovaných politík a opatrení. NEKP by mal zaistiť transparentnosť a predvídateľnosť vnútroštátnych politík a opatrení s cieľom podporiť istotu investícií.

(16) Odporúčania Komisie odrážajú rozhodujúci význam širokej regionálnej konzultácie a zaistenia včasnej a inkluzívnej konzultácie o pláne vrátane účinnej účasti verejnosti s dostatočnými informáciami a časovým rámcom, a to v súlade s Aarhuským dohovorom ([18]).

([12]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

([13]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu, COM(2022) 360 final.

([14]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (Ú. v. EÚ L 280, 28.10.2017, s. 1).

([16]) Odporúčanie Komisie zo 14. marca 2023 o uskladňovaní energie – podpora dekarbonizovaného a bezpečného energetického systému EÚ (Ú. v. EÚ C 103, 20.3.2023, s. 1).

([17]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby, C/2023/4080 (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

([18]) Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia z 25. júna 1998 (ďalej len „Aarhuský dohovor“).

(17) Odporúčania Komisie týkajúce sa spravodlivej transformácie odrážajú posúdenie, či sa v gréckom pláne dostatočne dôkladne identifikujú príslušné sociálne vplyvy klimatickej a energetickej transformácie, jej vplyvy na zamestnanosť a zručnosti, a uvádzajú primerané sprievodné politiky a opatrenia na podporu spravodlivej transformácie pri súčasnom prispievaní k podpore ľudských práv aj rodovej rovnosti.

(18) Odporúčania Komisie pre Grécko sú podložené posúdením jeho návrhu aktualizovaného NEKP ([19]), ktorý sa uverejňuje spolu s týmto odporúčaním.

(19) Grécko by malo tieto odporúčania náležite zohľadniť pri vypracúvaní svojho konečného znenia aktualizovaného integrovaného NEKP, ktorý má predložiť do 30. júna 2024.

Odporúčania týkajúce sa súladu s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(20) Podľa nariadenia (EÚ) 2021/1119 (ďalej len „európsky právny predpis v oblasti klímy“) je Komisia povinná posúdiť súlad vnútroštátnych opatrení s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii. Komisia posúdila súlad gréckych opatrení s týmito cieľmi ([20]). Z tohto posúdenia vychádzajú ďalej uvedené odporúčania. Grécko by malo náležite zohľadniť tieto odporúčania a nadviazať na ne v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy.

(21) Na zabezpečenie účinnosti stratégií a plánov v oblasti adaptácie na zmenu klímy je nevyhnutné riadne stanoviť, aké potenciálne nebezpečenstvá súvisiace so zmenou klímy môžu ovplyvniť určitú oblasť alebo odvetvie. Predpokladom strategickej a dobre nastavenej politiky v oblasti adaptácie je spoľahlivé posúdenie rizika. Malo by vychádzať z najnovších vedeckých poznatkov o klíme a z výsledkov stresového testovania a malo by sa pravidelne aktualizovať s cieľom identifikovať najzraniteľnejšie populácie, infraštruktúry a odvetvia z hľadiska zmeny klímy. Na zlepšenie pripravenosti a odolnosti je potrebné realizovať adaptačné opatrenia. Môžu sa vypracovať prostredníctvom spôsobov adaptácie, ktorými sa stanoví sled opatrení k dosiahnutiu adaptačného cieľa. Monitorovanie a hodnotenie úsilia o adaptáciu je nutné na zachovanie zodpovednosti a zlepšenie politiky v oblasti adaptácie. Na financovanie adaptácie možno mobilizovať rôzne nástroje financovania EÚ. Členské štáty by mali hľadiská odolnosti proti zmene klímy dať do popredia pri koncipovaní svojich národných plánov v rámci príslušných fondov EÚ. Žiadny z výdavkov by nemal mať negatívny vplyv na adaptáciu, t. j. zvýšiť zraniteľnosť či už príjemcov, alebo iných subjektov.

(22) Najzraniteľnejšie komunity sú komunity, pri ktorých je zvýšená pravdepodobnosť, že ich zasiahne zmena klímy. Nerovnomerné vystavenie rôznych regiónov a sociálno-ekonomických skupín klimatickým vplyvom a ich citlivosť na tieto vplyvy zhoršujú už existujúce nerovnosti a zraniteľnosť. Spravodlivá odolnosť by mala znížiť nerovnomerné zaťaženie klimatickými rizikami a zaistiť spravodlivosť pri rozdeľovaní prínosov adaptácie. Systémová schopnosť prispôsobiť sa zmene klímy je hlavnou vlastnosťou, ktorá umožňuje zabrániť potenciálnym škodám alebo ich zmierniť, využiť príležitosti a vyrovnať sa s následkami. Fyzické dôsledky zmeny klímy sa vyvíjajú rýchlejším tempom, než sa očakávalo. Pokrok pri zlepšovaní schopnosti adaptácie je potrebný na všetkých úrovniach verejnej správy a vo verejnom aj súkromnom sektore a vyžaduje si zvýšenie informovanosti o zraniteľnosti a rizikách. Súkromné zainteresované strany sú aktérmi zmeny v tom zmysle, že poskytujú informácie, zdroje, kapacity a financovanie.

(23) Riešenia blízke prírode ponúkajú účinné a nákladovo efektívne možnosti adaptácie na zmenu klímy a jej zmierňovania, ak sa ich zavádzanie stimuluje prostredníctvom strategických rámcov, politík a financovania. Môžu sa realizovať samostatne alebo sa môžu začleňovať do iných adaptačných a zmierňujúcich opatrení v kombinácii s technologickými alebo infraštruktúrnymi riešeniami. Pri realizácii je potrebné zohľadniť zložitosť ekosystémov a predpokladané účinky zmeny klímy, miestny kontext, súvisiace záujmy a hodnoty a sociálno-ekonomické podmienky,

([19]) SWD(2023) 929.

([20]) Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2023, COM(2023) 653 final, a *Commission Staff Working Document Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law* (Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Posúdenie pokroku pri adaptácii na zmenu klímy v jednotlivých členských štátoch podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy), SWD(2023) 932.

TÝMTO ODPORÚČA GRÉCKU PRIJAŤ OPATRENIA S CIEĽOM:

POKIAĽ IDE O NÁVRH AKTUALIZOVANÉHO NÁRODNÉHO ENERGETICKÉHO A KLIMATICKÉHO PLÁNU PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2018/1999

1. Doplniť informácie týkajúce sa existujúcich a plánovaných politík a opatrení, a to aj v odvetví poľnohospodárstva, od ktorých sa očakáva, že prispejú k splneniu národného cieľa znížiť emisie skleníkových plynov podľa ESR. V prípade potreby špecifikovať dodatočné politiky a opatrenia, zrozumiteľne objasniť ich rozsah, harmonogram a podľa možnosti očakávaný vplyv zníženia emisií skleníkových plynov, a to aj v prípade opatrení v programoch financovania Úniou, ako je spoločná poľnohospodárska politika.

2. Určiť množstvo emisií CO_2, ktoré by sa do roku 2030 mohlo ročne zachytiť, vrátane zdroja. Uviesť podrobnosti o spôsobe prepravy zachyteného CO_2.

3. Stanoviť konkrétny spôsob dosiahnutia národného cieľa v oblasti LULUCF vymedzeného v nariadení (EÚ) 2018/841. Poskytnúť ďalšie podrobnosti o plánovaných a existujúcich opatreniach, a to aj s kvantifikovaním ich očakávaných vplyvov, aby sa zaistilo, že odstraňovanie emisií skleníkových plynov v tomto sektore bude účinne zosúladené s cieľom EÚ pre čisté odstraňovanie do roku 2030 vo výške −310 miliónov ton ekvivalentu CO_2 a s cieľom danej krajiny pre odstraňovanie vo výške − 1154 kiloton ekvivalentu CO_2 stanoveným v nariadení (EÚ) 2018/841. Poskytnúť jasné informácie o tom, ako sa na dosiahnutie národného cieľa čistých odstránených emisií dôsledne a účinne využívajú finančné prostriedky z verejných zdrojov (prostriedky Únie vrátane spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj štátna pomoc) a súkromné finančné prostriedky prostredníctvom systémov uhlíkového poľnohospodárstva. Poskytnúť informácie o stave a pokroku, ktorý sa má dosiahnuť pri zaisťovaní zlepšenia vyšších úrovní/geograficky explicitných súborov údajov na monitorovanie, nahlasovanie a overovanie v súlade s časťou 3 prílohy V k nariadeniu (EÚ) 2018/1999.

4. Poskytnúť dodatočnú analýzu príslušných zraniteľností voči zmene klímy a rizík súvisiacich so zmenou klímy, pokiaľ ide o dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov a politiky a opatrenia v rôznych aspektoch energetickej únie. Lepšie načrtnúť a kvantifikovať prepojenie s osobitnými cieľmi a politikami energetickej únie, ktoré by mali politiky a opatrenia v oblasti adaptácie podporovať. Venovať osobitnú pozornosť hospodáreniu s vodou v meniacich sa klimatických podmienkach vzhľadom na riziká prerušenia dodávok elektrickej energie, keďže výrobu energie ovplyvňujú záplavy, horúčavy a suchá.

5. Zahrnúť orientačnú trajektóriu s referenčnými bodmi na roky 2025 a 2027 na dosiahnutie národného príspevku Grécka vo výške 44 % k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 podľa článku 4 písm. a) bodu 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

6. Poskytnúť dlhodobý plán zavádzania technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov na nasledujúcich desať rokov s výhľadom do roku 2040. Zahrnúť orientačný cieľ pre inovačné technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť osobitné ciele príspevkov k orientačnému čiastkovému cieľu v sektore budov a priemysle do roku 2030 a k záväznému čiastkovému cieľu pre palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v priemysle do roku 2030 v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť orientačný cieľ v oblasti vykurovania a chladenia na dosiahnutie navýšení podľa prílohy 1A k smernici (EÚ) 2018/2001 v znení zmien a orientačný cieľ v oblasti diaľkového vykurovania a chladenia na obdobie 2021 − 2030. Spresniť, ktorý cieľ zamýšľa Grécko dosiahnuť v odvetví dopravy prostredníctvom povinnosti uloženej dodávateľom palív, a to aj prostredníctvom čiastkového cieľa pre pokročilé biopalivá a obnoviteľné palivá nebiologického pôvodu, pričom je potrebné sa uistiť, že je dodržaná minimálna úroveň obnoviteľných palív nebiologického pôvodu do roku 2030.

7. Ďalej vypracovať politiky a opatrenia tak, aby sa umožnilo včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie národného príspevku Grécka k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 %. Opísať predovšetkým to, ako plánuje urýchliť udeľovanie povolení v súlade s ustanoveniami zavedenými smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Opísať, ako má v úmysle urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie prostredníctvom využívania zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov a potvrdení o pôvode. Poskytnúť viac podrobností o opatreniach na zabezpečenie podporného rámca na podnecovanie vlastnej spotreby a energetických spoločenstiev vrátane podrobností o konkrétnych kvantitatívnych cieľoch. Poskytnúť podrobnejšie informácie o tom, ako má v úmysle urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a postupné ukončenie využívania fosílnych palív v odvetví vykurovania a chladenia v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, vrátane informácií o vytvorení podporného rámca na zvýšenie integrácie medzi elektrizačnou sústavou a sieťou na vykurovanie a chladenie. Zahrnúť porovnateľné opatrenia na podporovanie používania vodíka v priemysle a prípravu EÚ na obchodovanie s čistým vodíkom.

8. Zahrnúť posúdenie domácej ponuky lesnej biomasy na energetické účely v období 2021 – 2030 v súlade so sprísnenými kritériami udržateľnosti uvedenými v článku 29 smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť posúdenie zlučiteľnosti plánovaného využitia lesnej biomasy na výrobu energie s povinnosťami Grécka podľa revidovaného nariadenia o LULUCF, najmä na obdobie 2026 – 2030, spolu s vnútroštátnymi opatreniami a politikami na zaistenie takejto zlučiteľnosti. Podrobnejšie opísať opatrenia na podporu udržateľnej výroby biometánu vzhľadom na profil spotreby a existujúcu infraštruktúru zemného plynu, využitie digestátu a aplikácie biogénneho CO_2 v Grécku.

9. Poskytnúť v čo najväčšom rozsahu očakávaný harmonogram krokov vedúcich k prijatiu legislatívnych a nelegislatívnych politík a opatrení zameraných na transpozíciu a vykonávanie ustanovení smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, najmä v prípade opatrení uvedených v predchádzajúcich bodoch.

10. Zahrnúť národný príspevok k energetickej efektívnosti v konečnej energetickej spotrebe na dosiahnutie záväzného cieľa konečnej energetickej spotreby Únie na rok 2030 v súlade s článkom 4 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohou I k uvedenej smernici alebo rovnajúci sa opravenému indikatívnemu národnému príspevku, ktorý predloží Komisia každému členskému štátu do 1. marca 2024 podľa článku 4 ods. 5 uvedenej smernice. Zahrnúť národný príspevok k energetickej efektívnosti v primárnej energetickej spotrebe na dosiahnutie indikatívneho cieľa primárnej energetickej spotreby Únie v súlade s článkom 4 smernice (EÚ) 2023/1791 a prílohou I k uvedenej smernici. Uviesť množstvo zníženia spotreby energie, ktoré majú dosiahnuť všetky verejné subjekty rozčlenené podľa odvetví, a celkovú podlahovú plochu vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastnia verejné subjekty a ktoré sa majú každoročne obnoviť, alebo zodpovedajúce úspory energie, ktoré sa majú dosiahnuť. Zahrnúť množstvo kumulatívnych úspor energie, ktoré sa majú dosiahnuť v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2030, a vysvetliť, ako sa stanovila ročná miera úspor a východiskový bod výpočtu.

11. Stanoviť kompletné politiky a opatrenia na dosiahnutie národných príspevkov k energetickej efektívnosti, a najmä poskytnúť informácie o opatreniach na úspory energie s cieľom zabezpečiť dosiahnutie požadovaného kumulatívneho objemu úspor konečnej energetickej spotreby do roku 2030. Spresniť spoľahlivé programy financovania energetickej efektívnosti a mechanizmy finančnej podpory, ktoré dokážu mobilizovať súkromné investície a dodatočné spolufinancovanie. Podrobne opísať úlohu národného fondu energetickej efektívnosti, ako sa stanovuje v článku 30 smernice (EÚ) 2023/1791, pokiaľ ide o pomoc pri plnení národných príspevkov v oblasti energetickej efektívnosti k cieľu EÚ, vrátane využívania finančných nástrojov v rámci tohto fondu.

12. Zahrnúť aktualizované ambície týkajúce sa zabezpečenia vysoko energeticky efektívneho a dekarbonizovaného vnútroštátneho fondu budov a transformácie existujúcich budov na budovy s nulovými emisiami do roku 2050 vrátane priebežných míľnikov na roky 2030 a 2040, ako aj ich porovnanie s najnovšou dlhodobou stratégiou obnovy. Zahrnúť viac informácií o sprievodných opatreniach v oblasti budov a poskytnúť ich očakávaný vplyv na úspory energie.

13. Posilniť odolnosť svojho energetického systému stanovením jasných cieľov a opatrení na riešenie obmedzených alebo prerušených dodávok a predložením politík a opatrení na začlenenie naliehavej požiadavky adaptácie na zmenu klímy do energetického systému. Posúdiť adaptáciu ropnej infraštruktúry (rafinérie, zásoby ropy) s očakávaným poklesom dopytu po rope a prechodom na nízkouhlíkové alternatívy.

14. Predložiť jasné zámery a ciele, najmä v prípade reakcie na strane spotreby, aby sa zvýšila flexibilita energetického systému na základe posúdenia potrieb flexibility, a opísať konkrétne opatrenia na uľahčenie integrácie energetického systému v kontexte článku 20a smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Podrobne opísať, ako môžu opatrenia načrtnuté v návrhu aktualizovaného NEKP prispieť k rozvoju konkurencieschopnejších maloobchodných trhov s energiou a posilniť postavenie spotrebiteľa na maloobchodnom trhu.

15. Doplniť prístup k energetickej chudobe zahrnutím ďalších podrobností o existujúcich a potenciálnych opatreniach na riešenie energetickej chudoby a o vyhradených finančných zdrojoch z hľadiska sociálnej politiky (cenovej dostupnosti), ako aj štrukturálnych opatrení v oblasti energetiky, a to najmä pokiaľ ide o prístup k energetickej efektívnosti, obnovu budov a energiu z obnoviteľných zdrojov, pri zohľadnení odporúčania (EÚ) 2023/2407 týkajúceho sa energetickej chudoby. Vysvetliť, ako sa má podľa plánov zaviesť využívanie opatrení energetickej efektívnosti v rámci schémy povinností v oblasti energetickej efektívnosti na zmiernenie energetickej chudoby, ako sa vyžaduje v nariadení (EÚ) 2018/1999.

16. Podrobnejšie objasniť národné ciele v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti na zavádzanie čistých technológií a súčasne stanoviť spôsob ich dosiahnutia na roky 2030 a 2050 s cieľom podporiť dekarbonizáciu priemyslu a transformáciu podnikov na emisne neutrálne a obehové hospodárstvo. Predložiť politiky a opatrenia na podporu rozvoja projektov v oblasti emisnej neutrálnosti vrátane projektov významných pre energeticky náročné priemyselné odvetvia. Opísať predvídateľný a zjednodušený regulačný rámec pre postupy vydávania povolení a spôsob, akým sa v prípade potreby zjednoduší prístup k vnútroštátnemu financovaniu. Poskytnúť podrobné politiky a opatrenia v záujme digitalizácie energetického systému a rozvoja zručností súvisiacich s čistou energiou a uľahčiť otvorené obchodovanie pre odolné a udržateľné dodávateľské reťazce kľúčových emisne neutrálnych komponentov a zariadení.

17. Špecifikovať reformy a opatrenia na mobilizovanie súkromných investícií potrebných na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klímy. Poskytnúť komplexný a konzistentný prehľad verejných a súkromných investičných potrieb súhrnne a podľa odvetví. Doplniť prístup zhora nadol pre celé hospodárstvo posúdením konkrétnych projektov zdola nahor podľa piatich rozmerov energetickej únie. Zahrnúť prehľad celkových investičných potrieb s dodatočnými informáciami o vnútroštátnych, regionálnych a únijných zdrojoch financovania, ako aj o súkromných finančných zdrojoch, ktoré sa majú mobilizovať. Doplniť krátky opis druhu mechanizmu finančnej podpory zvoleného na vykonávanie politík a opatrení, ktoré sa financujú z verejného rozpočtu a prostriedkov Únie, a použitia kombinovaných finančných nástrojov, ktoré využívajú granty, úvery, technickú pomoc a verejné záruky, vrátane úlohy národných podporných bánk v príslušných mechanizmoch a/alebo spôsobu mobilizovania súkromného financovania. Ako zdroj financovania zvážiť nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty v súlade s nariadením o spoločnom úsilí. Poskytnúť rozsiahle posúdenie makroekonomického vplyvu plánovaných politík a opatrení.

18. Podrobne vysvetliť, ako a dokedy plánuje Grécko postupne zrušiť dotácie na fosílne palivá. Podrobnejšie vysvetliť, ako Grécko plánuje postupne zrušiť používanie tuhých fosílnych palív na výrobu elektriny, a to objasnením súvisiacich záväzkov a opatrení.

19. Podrobnejšie opísať analytický základ poskytnutím prognóz v rámci plánovaných politík a opatrení týkajúcich sa vývoja energetického systému s výhľadom do roku 2040.

20. Poskytnúť podrobné informácie o sociálnych dôsledkoch klimatickej a energetickej transformácie, jej dôsledkoch na zamestnanosť a zručnosti alebo akýchkoľvek iných distribučných vplyvoch a o plánovaných cieľoch, politikách a opatreniach na podporu spravodlivej transformácie, a to aj na ostrovoch. Spresniť formu podpory, vplyv iniciatív, cieľové skupiny a vyhradené prostriedky pri súčasnom zohľadnení odporúčania Rady týkajúceho sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo ([21]). Zaistiť zosúladenie medzi harmonogramom vyradenia využívania uhlia a zatvárania jednotlivých elektrární na hnedé uhlie uvedeným v plánoch spravodlivej transformácie územia a v konečnom znení aktualizovaného NEKP. V čo najväčšom rozsahu zahrnúť viac prvkov s cieľom poskytnúť primeraný analytický základ pre vypracovanie budúceho sociálno-klimatického plánu v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 ([22]) vrátane uvedenia spôsobu posudzovania problémov a sociálnych vplyvov systému obchodovania s emisiami v prípade spaľovania palív v budovách, cestnej doprave a v ďalších odvetviach na najzraniteľnejších, ako aj identifikovať potenciálnych príjemcov a príslušný politický rámec. Vysvetliť, ako prispeje politický rámec určený v NEKP k vypracovaniu sociálno-klimatického plánu Grécka a ako sa zaistí súlad medzi týmito dvoma plánmi.

21. Zabezpečiť inkluzívnu účasť verejnosti v primeranom časovom rámci a širokú účasť miestnych orgánov a občianskej spoločnosti na vypracovaní plánu. Poskytnúť jasný prehľad o tom, ako konzultačný proces umožní širokú účasť verejnosti zo strany všetkých príslušných orgánov, občanov a zainteresovaných strán vrátane sociálnych partnerov na vypracovaní návrhu plánu, ako aj konečného znenia aktualizovaného plánu. Poskytnúť zhrnutie názorov, ktoré vyjadrili rozličné subjekty, a zhrnutie toho, ako sú v pláne začlenené názory vyjadrené počas konzultácií.

22. Zintenzívniť regionálnu spoluprácu so susednými členskými štátmi v rámci skupiny na vysokej úrovni pre energetickú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe v záujme ďalšej integrácie spoločných výziev a cieľov v oblasti prepojenia, energie z obnoviteľných zdrojov a vnútorného trhu. Opísať, ako Grécko plánuje zriadiť rámec spolupráce s ostatnými členskými štátmi do roku 2025 v súlade s článkom 9 smernice (EÚ) 2023/2413. Pokračovať v úsilí o podpísanie dvoch požadovaných dvojstranných dohôd o solidarite v oblasti bezpečnosti dodávok plynu so svojimi susedmi (s Bulharskom a Talianskom).

([21]) Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

POKIAĽ IDE O SÚLAD VNÚTROŠTÁTNYCH OPATRENÍ S CIEĽOM DOSIAHNUŤ KLIMATICKÚ NEUTRALITU A SO ZABEZPEČOVANÍM POKROKU PRI ADAPTÁCII PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2021/1119

1. Posúdiť príslušné zraniteľné miesta a riziká súvisiace s vlnami horúčav, so záplavami a suchami. Vypracovať komplexné posúdenie rizík a slabých miest s osobitným zameraním okrem iného na poľnohospodárstvo, vodné hospodárstvo a lesné hospodárstvo. Zabezpečovať pokrok pri vykonávaní adaptačných opatrení. Zabezpečiť, aby sa politiky v oblasti adaptácie systematicky a pravidelne monitorovali a hodnotili a aby sa výsledky zohľadnili vo výslednej revidovanej koncepcii politiky a jej vykonávaní. Dať hľadiská odolnosti proti zmene klímy viac do popredia pri využívaní podpory z programov financovania z prostriedkov Únie, ako je spoločná poľnohospodárska politika, financovanie z politiky súdržnosti a iné príslušné fondy EÚ. Finančné prostriedky Únie by sa mali vynakladať tak, aby zvyšovali odolnosť proti zmene klímy a nezvýšili zraniteľnosť (t. j. zásada „nespôsobovať významnú škodu“ v rámci adaptácie).

2. Zapojiť skupiny zainteresovaných strán, ktoré sú zvlášť zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy, do návrhu a vykonávania politiky Grécka v oblasti adaptácie. Zlepšiť koordináciu medzi rôznymi úrovňami riadenia (vnútroštátnou/regionálnou/miestnou) s cieľom zosúladiť nástroje plánovania a pomôcť koordinovaným zásahom zameraným na „systémovú“ transformáciu. Zapojiť sociálnych partnerov a zainteresované strany zo súkromného sektora do navrhovania a vykonávania politík a investícií do nich. Zdokumentovať postupy a závery príslušných konzultácií.

3. Podporovať v národných stratégiách, politikách a plánoch riešenia blízke prírode a adaptáciu založenú na ekosystémoch a poskytovať investície na ich zavádzanie.

V Bruseli 18. decembra 2023

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie